

PLATFORM IVZ

SAMEN STERK VOOR EEN VEILIG TWENTE

WEERBARE OVERHEID EN MAATSCHAPPIJ 2025-2028

Als onderdeel van het regionale programma 'Twente weerbaar – samen tegen ondermijning 2025 – 2028'

INHOUDSOPGAVE

- 1 Aanleiding**
- 2 Wat willen we bereiken**
 - 2.1 Doelstelling
 - 2.2 Afbakening
- 3 Aanpak**
 - 3.1 Afgeronde projecten 2022-2024
 - 3.2 Voortzetting lopende projecten
 - 3.3 Nieuwe projecten
- 4 Projectgroep en aansturing**
- 5 Financiering**
- 6 Looptijd en randvoorwaarden**

Deze projectenaanpak ondersteunt gemeenten en veiligheidspartners bij het ontwikkelen en uitvoeren van initiatieven die bijdragen aan het versterken van de democratische rechtsstaat. Denk aan bijvoorbeeld een screeningsmethodiek, kennisdeling door bijeenkomsten en trainingen, netwerkvorming en het verbeteren van signalering en interventie. De aanpak is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en op praktijkervaring. Het is opgesteld in het verlengde van ons regionale programma 'Twente weerbaar – samen tegen ondermijning 2025 – 2028'. We maken gebruik van de reeds jarenlange sterke samenwerking op het gebied van veiligheid tussen de 14 gemeenten en veiligheidspartners. Daarin werken we samen en leren van én met elkaar in de aanpak van ondermijning. Samen werken we aan een bestuurscultuur die bestand is tegen druk van buitenaf, transparant is in handelen, en waarin rechtsstatelijke waarden actief worden beschermd en uitgedragen. Hiervoor zijn concrete acties nodig, niet alleen maar integraal.

Anouk Asma

Adviseur Veiligheid gemeente Losser
Projectleider

Blijvende aandacht voor een weerbare rechtsstaat

Onze democratische rechtsstaat staat onder druk. Criminelen zoeken steeds vaker de weg naar het lokale bestuur. Waar zij in de ene gemeente geen kans krijgen, proberen zij het in een andere. Zij maken misbruik van vergunningen, subsidieregelingen of proberen invloed uit te oefenen via intimidatie en agressie.

Juist omdat gemeenten en provincies exclusieve diensten leveren – van het uitgeven van paspoorten tot het verlenen van vergunningen en het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkelingen – zijn zij kwetsbaar. Als criminelen daarin slagen, raakt dat niet alleen de integriteit van de overheid, maar ook het vertrouwen van inwoners.

Dit vraagt om een gerichte en samenhangende aanpak waarin preventie, bewustwording en bestuurlijke weerbaarheid centraal staan. Samen met onze partners versterken we de bescherming van onze instituties, op alle niveaus: van strategie tot uitvoering, van bestuurder tot ambtenaar.

Alleen door blijvende alertheid en samenwerking kunnen we voorkomen dat criminelen voet aan de grond krijgen en onze democratische rechtsstaat ondermijnen.

Richard Korteland

Portefeuillehouder
Burgemeester van Almelo

1

AANLEIDING

In Twente wordt integraal samengewerkt in de aanpak van ondermijning. Dit is omschreven in het regionale programma 'Twente weerbaar – Samen tegen ondermijning 2025 – 2028'. In dit programma worden een aantal thema's geprioriteerd waaronder 'Weerbare Overheid en Maatschappij'. De ambitie en doelen voor komende jaren zijn vertaald in een aantal deelprojecten en worden in dit projectplan weergegeven.

De 14 Twentse gemeenten hebben zichzelf in 2023/2024 de opdracht gegeven om te werken aan een basisniveau in de aanpak van ondermijning. In de zomer van 2024 en in het voorjaar van 2025 heeft er een meting plaatsgevonden, waaruit bleek dat bijna alle gemeenten hieraan voldoen. Alle gemeenten hebben prioriteit gegeven aan de aanpak van ondermijning en hier ook uitvoering aangegeven.

Vanuit het Platform IVZ is een bijdrage geleverd aan de 14 Twentse gemeenten om de 'basis op orde' te krijgen. Binnen het project Weerbare Overheid en Maatschappij zijn verschillende deelprojecten uitgevoerd die ondersteunend waren aan het lokaal op orde brengen van dit basisniveau. De meeste projecten zijn inmiddels afgerond en enkele projecten vragen nog aandacht in de voortgang en afronding. Ook in 2025 wil het Platform IVZ weer een bijdrage leveren aan het vergroten van de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit door een voortzetting van het projecten onder het thema Weerbare Overheid en Maatschappij. Deze bijdrage voert het Platform IVZ uit in opdracht van het Districtelijk Veiligheidsoverleg (en de stuurgroep Ondermijning Twente) en draagt hiermee bij aan de drie prioriteiten die Minister Van Weel van Justitie & Veiligheid deze kabinetsperiode heeft vastgesteld: 1. de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit, 2. de weerbaarheid van Nederland en 3. het vertrouwen in de rechtsstaat.

"Om onze democratie en rechtsstaat te beschermen versterkt het kabinet de aanpak van ondermijnende criminaliteit door ons land zo onaantrekkelijk mogelijk te maken voor criminelen. We verhogen de straffen en pakken criminelen harder aan door hun geld en panden af te pakken waar het maar kan. Daarom investeren we fors in de opsporing bij de politie en het Openbaar Ministerie. Criminelen profiteren helaas ook van onze open economie en sterke infrastructuur. Daarom pakken we corruptie harder aan door zwaarder te straffen maar ook door overheden en bedrijven bewuster te maken van waar hun zwakke plekken zitten. Daar ga ik me de komende jaren hard voor maken."

Minister van Weel - Justitie & Veiligheid

2

WAT WILLEN WE BEREIKEN

2.1

Doelstelling

Het project Weerbare Overheid en Maatschappij ontwikkelt handvatten die bijdragen aan de versterking van de weerbaarheid tegen ondermijning van gemeenten en hun inwoners/ondernemers, zodat er een bijdrage wordt geleverd aan de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Deze handvatten richten zich op het voorkomen en verstoren van ondermijnende criminaliteit.

2.2

Afbakening

Het project richt zich op het ontwikkelen van handvatten die de weerbaarheid tegen ondermijning kunnen versterken. Deze handvatten worden opgeleverd voor elke gemeente binnen het district Twente en/of de samenwerkende veiligheidspartners. Uitgangspunt is het versterken en bestendigen van de 'basis op orde' waaraan de Twentse gemeenten zich hebben geconformeerd. Het is aan elke gemeente zelf om te bepalen of zij gebruik willen maken van de aangedragen handvatten. Waar in het vorige plan de scope vooral gericht was op het versterken van de gemeenten, wordt deze in dit projectplan uitgebreid met de veiligheidspartners teneinde de slag- en daadkracht binnen de aanpak van ondermijning te versterken.

3

AANPAK

Uit het voorgaande programma zijn een aantal projecten afgerond en een aantal deelprojecten die nog voortgang vragen in 2025 en verder. Daarnaast worden er een drietal nieuwe projecten opgepakt en houdt de projectgroep de mogelijkheid open om ook nieuwe initiatieven op te pakken die bijdragen aan de doelstelling.

3.1

Afgeronde projecten 2022-2024

A

Een Twentse integriteit-roadshow organiseren

In samenwerking met het Lectoraat Weerbare Democratie van het Saxion is een workshop (op maat) gegeven op het thema integriteit aan de gemeenteraad en het college separaat bij de gemeenten die hebben aangegeven hier gebruik van te willen maken. Een aantal gemeenten hebben deze sessies later in 2025 ingepland.

B

Alternatieve methodes gebruik interne meldpunt

De Twentse gemeenten beschikken over een meldpunt voor de interne organisatie voor het melden van ondermijningsignalen. Het gebruik van dit meldpunt was zeer beperkt tot nihil. Signalen werden niet of nauwelijks bij dit meldpunt gemeld. De vraag was of dit meldpunt nog wel volstond in de huidige hoedanigheid en of er alternatieve methodes/vormen zijn om deze signalen te herkennen en te adresseren. Saxion is hier een onderzoek naar gestart. Het S&S Lab van het Saxion heeft dit onderzoek afgerond. De aanbevelingen uit dit onderzoek zijn in november 2024 aangeboden aan de leden van het IVZ Platform. Dit kunnen gemeenten gebruiken bij de doorontwikkeling van het eigen meldpunt.

C

Overzicht van beschikbare informatie- en registratiesystemen

Er is gekomen tot een overzicht van vijf bestaande informatiesystemen die gebruikt kunnen worden bij de aanpak ondermijning. Dit overzicht is gedeeld met de Twentse gemeenten en uit een vervolgggesprek is gebleken dat zij Atlas Plus en PGAx verder willen verkennen. Deze verkenning heeft opgeleverd dat er verder wordt gegaan met PGAx. De vervolgstappen zijn hiervoor inmiddels gezet en er wordt hard gewerkt om de implementatie ervan in 2025 af te ronden.

3.1

Afgeronde projecten 2022-2024

D

Metingen basis op orde

In de zomer van 2024 is er een meting van de basis op orde opgeleverd in de vorm van een individuele scan, een bijbehorende memo gericht op de individuele gemeente en is er een rode dradenbeeld Twente opgeleverd door een onafhankelijk bureau. In het voorjaar 2025 is er weer een meting gedaan en aan het einde van 2025 zal opnieuw gekeken worden hoe de gemeenten ervoor staan in het kader van de basis op orde. Op basis van de uitkomsten zal er worden gerapporteerd aan het DVO en de stuurgroep ondermijning. Tevens zal er een advies volgen naar de Kring van gemeentesecretarissen om dit onderdeel jaarlijks op de agenda te zetten.

E

Een ondermijningscongres organiseren

Op 21 november 2024 heeft er een congres 'Ondermijning Ontmaskerd' plaatsgevonden in het Go Ahead Eagles stadion in Deventer. Er werden 10 workshops georganiseerd met in totaal 3 workshoprondes. Het congres werd bezocht door 220 deelnemers betroffen uitsluitend professionals die betrokken zijn bij de aanpak van ondermijning in IJsselland en Twente. Bij de evaluatie werd aangegeven dat dit voldoet aan een kennisbehoefte en jaarlijkse tot tweejaarlijkse herhaling gewenst is.

3.2 Voortzetting lopende projecten

A

Een Twents screeningsmodel voor medewerkers

Uit de verkenning is gebleken dat er geen screeningsmodel bestaat die één op één door de gemeenten in Twente overgenomen kan worden. De gemeenten Hellendoorn, Haaksbergen en Enschede hebben daarom het voortouw genomen om zelf bezig te gaan met het komen tot een model ter screening van medewerkers. Hieruit zullen processtappen volgen die gebundeld worden door de projectgroep en gemeenten in Twente handvatten bieden bij de screening van medewerkers.

Na te streven resultaat: Opleveren van een toepasbaar screeningsmodel voor gemeenten.

B

E-learning voor medewerkers

Er is een e-learning ontwikkeld om (nieuwe) medewerkers om het kennisniveau in de aanpak van ondermijning te vergroten waarbij de nadruk ligt op de rol van de gemeenten. De ontwikkelfase is inmiddels afgerond waarna deze e-learning is aangeboden aan de Twentse gemeenten. In afstemming met HR-medewerkers van de gemeenten wordt de e-learning geïmplementeerd. Het advies is om deze e-learning in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers op te nemen. Het RIEC draagt zorg voor de inhoudelijke actualisatie van de e-learning. Om de actualisatie te monitoren en indien nodig te ondersteunen bij de implementatie binnen de gemeenten blijft de projectgroep betrokken. Door de Twentse gemeenten is aangegeven dat er geen behoefte is aan een doorontwikkeling en specifieke leermodules (per thema of afdeling) te ontwikkelen.

Na te streven resultaat: inhoudelijke actualisatie e-learning en implementatie in alle gemeenten.

C

Interactieve kennissessies voor bewustwording (High Alert)

Er zijn inmiddels al ruim 800 cursisten getraind, afkomstig uit diverse organisaties, afdelingen en regio's. De training blijft nadrukkelijk multidisciplinair. Politie en veiligheidspartners, waaronder het Openbaar Ministerie, gemeenten en omgevingsdiensten trainen samen op bewustwording, signalering en het veilig én effectief optreden tegen synthetische drugsproductie. Naast deze netwerkversterking van diverse samenwerkende partners, zit de kracht in de praktijkgerichte aanpak. Er wordt gebruik gemaakt van realistische casussen, de VR-module en het gebruik van herkenbare en tastbare materialen. Ervaringen uit de dagelijkse praktijk worden ingezet bij de training. We werken aan een bredere opzet waarbij High-Alert zich ontwikkelt tot een modulaire trainingsfaciliteit. Daarmee willen we gericht verschillende organisatie(-onderdelen) bedienen in hun specifieke wensen en behoeften, via de inzet van op maat gesneden modules en middelen. Denk bij voorbeeld aan inzet op eigen locatie met de nieuwe mobiele drugslab-aanhanger, of losse modules afgestemd op kennisniveau en taakaccent. Daarnaast verwerken we continu nieuwe modus operandi zodat we het meest actuele veiligheids- en opsporingsbeeld kunnen blijven uitleren.

3.2 Voortzetting lopende projecten

Het verdienmodel achter synthetische drugsproductie is groot, en de jaarlijkse omzet loopt in de miljarden. In het voorgaande programmaplan is onderzocht in hoeverre een aanvullen interactieve kennissessie voor gemeenten en politie haalbaar was. In dit projectplan onderzoeken we in hoeverre deze training kunnen verbreden naar andere ondermijningsgerelateerde thema's.

Na te streven resultaat: Op niveau brengen en houden van de actuele kennis, vakbekwaamheid en het versterken van netwerksamenwerking.

D Implementatie PGAX

De implementatie van PGAX is in volle gang. Gestreefd wordt dat dit einde 2025 gerealiseerd is. Daarna kan de sturing vanuit de projectgroep worden afgebouwd. Vanuit deze projectgroep zal de werking van ondermijningsmodule van PGAX blijven monitoren gedurende de looptijd van dit projectplan.

Na te streven resultaat: een optimaal werkend registratiesysteem tbv. de aanpak van ondermijning op gemeentelijk niveau.

E Eindmeting Basis op orde

In december 2025 zal een laatste scan plaatsvinden van alle 14 gemeenten in hoeverre zij de 'basis op orde' hebben. ER volgt een eindrapportage ten behoeve van het DVO, stuurgroep Ondermijning en de Kring van gemeentesecretarissen. Tevens zal er een advies volgen op welke wijze 'de basis op orde' geborgd kan worden.

Na te streven resultaat: duurzame borging van het huidige niveau 'basis op orde'.

3.3 Nieuwe projecten

Uitvraag binnen het Platform IVZ (december 2024) leverde een aantal nieuwe initiatieven op. Deze zijn vertaald in de volgende projecten.

A

Vergroten weerbaarheid nieuwe raadsleden

In 2026 vinden de gemeenteraadsverkiezing plaats. Na deze verkiezingen volgen inwerkprogramma's van deze nieuwe raadsleden. Deze raadsleden volgen een inwerkprogramma voor hun raadsperiode. Aangezien van deze politieke ambtsdragers wordt verwacht om een cruciale bijdrage leveren aan een weerbare democratie is het belangrijk hiervoor handvatten en kennis aan te dragen vanuit de laatste wetenschappelijke inzichten en actualiteiten. Om dit inwerkprogramma vorm te geven werken wij samen met Saxion Hogeschool, lectoraat weerbare democratie.

Na te streven resultaat: Nieuwe raadsleden voldoende toerusten om hun politieke ambt tav. weerbare democratie te kunnen uitvoeren.

B

Meldingsbereidheid intern & extern

Er zijn vele initiatieven in Twente bij gemeenten maar ook de Provincie en Meld Misdaad Anoniem zijn actief in het verhogen van de meldingsbereidheid van signalen van ondermijnende criminaliteit. Het zicht op deze initiatieven ontbreekt. In dit project wordt geïnventariseerd welke initiatieven er zijn binnen Twente en zal worden geanalyseerd waar kansen liggen om de meldingsbereidheid te verhogen.

Na te streven resultaat: 1. Overzicht van lopende initiatieven en 2. opvolging geven aan de kansen om de meldingsbereidheid te vergroten.

C

Informatie gestuurd werken

Voor een effectieve aanpak van ondermijning is actuele, integrale en toegankelijke informatie cruciaal. Binnen het platform IVZ wordt hiervoor een gezamenlijk Veiligheidsdashboard gebruikt. Dit digitale instrument bundelt databronnen en geeft gemeenten inzicht in veiligheidsvraagstukken, waaronder signalen van ondermijning. Het dashboard moet de informatiepositie van gemeenten versterken en beleidsvorming ondersteunen. Onvoldoende is echter bekend in hoeverre gemeenten het dashboard daadwerkelijk benutten en welke aanvullende databronnen zij inzetten. Daarom is behoefte aan een evaluatie van het gebruik en een overzicht van andere relevante informatiebronnen. Deze evaluatie vormt de basis voor een praktische handreiking die gemeenten helpt informatie te combineren en benutten in de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Na te streven resultaat: 1. evaluatie van het veiligheidsdashboard, 2. Overzicht van beschikbare bronnen in de aanpak van ondermijning en 3. Stroomschema / werkproces tbv. benutten van beschikbare bronnen.

D

Weerbaarheid gemeentelijke organisatie

Uit de metingen 'Basis op orde' is een verbetervoorstel geformuleerd voor alle 14 gemeenten op het gebied van weerbaarheid als gemeentelijke organisatie. Hierin werd voorgesteld om lokaal blijvend aandacht te hebben voor een sterke weerbare organisatie en voor het tegengaan van agressie en intimidatie. Dit verbetervoorstel zal in samenhang met het voorstel van de Commissaris van de Koning nader onderzocht worden door de projectgroep. Hierin zullen we naar de gedeelde behoefte kijken en regionaal in samenwerken.

Na te streven resultaat: in samenwerking met de provincie wordt een voorstel opgesteld gericht aan de stuurgroep ondermijning hoe we de 14 Twentse gemeenten kunnen verstevigen in hun weerbaarheid tegen onder andere agressie en intimidatie.

4

PROJECTGROEP EN AANSTURING

De weerbaarheid van onze democratie een gedeelde verantwoordelijkheid van overheidspartners. Voor de uitvoering van dit projectplan werkt een projectgroep samen onder aansturing van de bestuurlijke portefeuillehouder ondermijning.

Bestuurlijk portefeuillehouder

Gemeentesecretaris dhr. D. Lacroix (Hengelo) is verantwoordelijk voor de directe aansturing van de projectgroep. Bestuurlijke portefeuillehouderschap Ondermijning is belegd bij dhr. Korteland. Beiden zijn lid van de stuurgroep Ondermijning. De stuurgroep kan besluiten tot bespreking in het Districtelijk Veiligheidsoverleg en/of Kring van Gemeentesecretarissen.

Projectleider

Anouk Asma (gemeente Losser).

Leden projectgroep

Robert Visschers (gemeente Hof van Twente)
Annemiek Hooghiemstra (provincie Overijssel)
Isa Huiskes (gemeente Twenterand)
Janine Venebrugge (gemeente Rijssen-Holten)
Mona Molenaar (gemeente Oldenzaal)

Manon van Dorst (accountmanager RIEC)
Joop van Droffelaar (bibobspecialist RIEC / gemeente Almelo)
Jane Slot (Platform IVZ) agendalid
Sylvia Huis in 't Veld (Platform IVZ)
Marieke Luickx (Openbaar Ministerie)
Lid politie - vacant

5 FINANCIERING

Er is per jaar een werkbudget van 30.000,- uit de Versterkingsgelden RIEC 2025- 2028 bij het Platform IVZ gereserveerd, waaruit onder andere dit project gefinancierd kan worden. Naast dit budget leveren enkele gemeenten in kind capaciteit aan de projectgroep waaronder een projectleider. Deze inzet valt onder de inspanningsverplichting die gemeenten aangaan volgens de dienstverleningsovereenkomst met het Platform IVZ.

6 LOOPTIJD EN RANDVOORWAARDEN

- De looptijd van het project wordt gelijkgesteld met de looptijd van het regionale programma ondermijning, dus tot eind 2028.
- Er wordt jaarlijks, aan het eind van het kalenderjaar, door de projectleider een voortgangsbericht opgesteld waarin de voortgang en ontwikkelingen binnen de deelprojecten wordt weergegeven.
- In de projecten worden de gezamenlijke ambities geschetst. Deelname vanuit de gemeenten en veiligheidspartners aan de deelprojecten is randvoorwaardelijk.
- Wanneer er onvoorziene (knel)punten optreden gedurende de looptijd zal dit worden besproken met de stuurgroep Ondermijning. Deze zal beslissen in hoeverre het DVO hierin gekend moet worden.

SAMEN STERK VOOR
EEN VEILIG TWENTE.